

УДК 271.4(477.86)-789.17-36(092)

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.17>

ЖИТТЯ І СЛУЖІННЯ С. ТАРСИКІЇ ОЛЬГИ ПІТУЛЕЙ, III ЧСВВ

ГОЛОМІДОВА Марія

*Івано-Франківський богословський університет імені св. Івана Золотоустого
кафедра богослов'я
вул. Софрона Мудрого 22, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна
e-mail: golomidova_marija@ukr.net*

Бібліографічний опис статті: Голомідова М. (2023). Життя і служіння с.Тарсикиї Ольги Пітулей, III ЧСВВ. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*, (18), 313–326. doi: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.17>

Анотація. В статті досліджується біографія с. Тарсикиї Ольги Пітулей, III ЧСВВ (10.10.1931 р. нар.), дружини священника Івано-Франківської єпархії УГКЦ о. Мар'яна Ореста Пітулея, III ЧСВВ (17.05.1936-14.04.2001). Для об'єктивного проведення дослідження і висвітлення біографії с. Тарсикиї Ольги використано такі методи дослідження як історико-критичний, хронологічний, просографічний, мікроісторичний, інтерв'ювання. Проаналізовано на основі архівних матеріалів і спогадів її дитячі роки, виховання, навчання в медичному училищі в м. Калуші, працю медсестрою в смт. Перегінському та с. Ясені Калуського району Івано-Франківської області, заміжжя, працю в м. Калуші, виховання трьох дітей, вступ до Третього Чину Святого Василя Великого у 1979 році, діяльність в часі підпілля й легалізації УГКЦ, в наш час.

Ключові слова: Третій Чин Святого Василя Великого, III ЧСВВ, Мирянський Чин Святого Василя Великого, МЧСВВ, Василянський Чин Святого Йосафата, Українська Греко-Католицька Церква, УГКЦ, Івано-Франківська єпархія, підпілля.

THE LIFE AND MINISTRY OF S. TARSYKIA OLGA PITULEY, III OSBM

Abstract. The article examines the biography of Sister Tarsykiia Olha Pitulei, 3rd Order of St. Basil the Great (born on October 10, 1931), wife of the priest of Ivano-Frankivsk Diocese of UGCC, Father Marian Orest Pitulei, 3rd Order of St. Basil the Great (May 17, 1936-April 14, 2001). For objective research and coverage of the biography of Sister Tarsykiia Olha, such research methods as historical-critical, chronological, prosographic, microhistorical, interviewing were used. It was analyzed on the basis of archival materials and memories of her childhood, upbringing, studies at the medical school in the town of Kalush, work as a nurse in the urban type settlement of Perehinske and the village of Yasen of Kalush district in Ivano-Frankivsk oblast, marriage, work in the town of Kalush, upbringing of three children, entry to the

Third Order of Saint Basil the Great in 1979, activities during the underground period and legalization of the UGCC, at the present time.

Key words: *Third Order of Saint Basil the Great, III OSBG, Lay Order of Saint Basil the Great, LOSBM, Basilian Order of Saint Josaphat, Ukrainian Greek-Catholic Church, UGCC, Ivano-Frankivsk Diocese, underground.*

Актуальність проблеми. Дослідження біографії сестри Тарсикії Ольги Пітулей, дружини священника Івано-Франківської єпархії УГКЦ о. Мар'яна Ореста Пітулея, є важливим оскільки вона належала до підпільної УГКЦ (1946-1989). У 1979 році вступила до Третього Чину Святого Василя Великого. З часу ієрейських свячень чоловіка у 1980 році допомагала йому в душпастирському служінні, в організації й проводі груп Третього Чину в м. Калуші та смт. Перегінському Калуського району Івано-Франківської області. Головна настоятелька цих осередків Чину. Людина повної посвяти й жертвенності у християнському житті. Дослідження є важливим для історії Мирянського Чину Святого Василя Великого, Василянського Чину Святого Йосафата, УГКЦ та України.

Аналіз основних досліджень. Діяльність с. Тарсикії Ольги в підпільній УГКЦ частково дослідила автор у дисертації «Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого в Українській Греко-Католицькій Церкві» (2020 р.)⁶⁹⁰.

Метою статті є дослідження біографії с. Тарсикії Ольги Пітулей, III ЧСВВ.

Виклад основного матеріалу. Сестра Тарсикія Ольга народилася 10 жовтня 1931 року в с. Мостище в сім'ї Михайла Атаманчука та Анни Попадюк із с. Станькова. Обидва села розташовані в Калуському районі Івано-Франківської області. Крім Ольги, в сім'ї народився син Степан (1933-2020), доньки Марія (1936) та Стефанія⁶⁹¹.

Сестра Тарсикія Ольга зростала в побожній українській християнській родині. Сім'я відвідувала богослужіння в церкві св. Миколая, де батько був старшим братом. Вже змалку дівчинка хотіла посвятити себе на служіння Богові. Коли шестирічною дитиною пасла худобу, вдивлялася в небо і роздумувала про Бога. Завдячуючи маминому брату Степанові, вдома було багато духовної літератури, зокрема, василянських часописів «Місіонар», які Оля любила читати. В статтях часто розповідалось про різні монаші чини і згромадження та можливість посвятити своє життя Богові. Були публікації й про мирянські товариства – Апостольство Молитви і Марійську Дружину. «Я вилізала собі на

⁶⁹⁰ Голомідова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого в Українській Греко-Католицькій Церкві. Дисертація. 09.00.14 «Богослов'я». Івано-Франківський Богословський університет імені св. Івана Золотоустого. Науковий керівник: Горбань Р. А. д-р ф. н., професор. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.

⁶⁹¹ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, 1931 р. нар., від 15.03.1997, м. Калуш. Інтерв'юер: Н. Павликівська. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 1-2.

стрих, – пригадує с. Тарсикія Ольга, – і перечитувала там духовні книжки і журнали, і так набиралася любові до Бога»⁶⁹².

За Польщі Оля відвідувала дитячий садок. В школу пішла перед Другою світовою війною. Випускний 7-й клас закінчила вже після війни⁶⁹³.

Після заборони УГКЦ на Львівському Псевдособорі 1946 року вся родина Атаманчуків стала молитися вдома. Помешкання родини стало домашньою церквою, в якій відправляли богослужіння священники підпільної УГКЦ: о. Ярослав Сірецький, о. Ігнатій Солтис та інші. У 1953 році Ольга вступила до Апостольства Молитви, духовним провідником якого був о. Ярослав Сірецький. У першу п'ятницю місяця старалася бути на богослужінні, висповідатися і прийняти Святе Причастя. Вдосвіта, раненько йшла з двоюрідною сестрою 15 кілометрів, щоби бути на Службі Божій⁶⁹⁴. У 1953-1955 роках Ольга навчалася в медичному училищі в м. Калуші і відвідувала підпільні богослужіння у Сестер Служебниць, які відправляли о. Єронім Тимчук, ЧСВВ, о. Яків Тимчук, ЧСВВ та інші. У сестер були Найсвятіші Тайни, і Ольга щодня причащалася, спільно з сестрами молилась. На душі було велике піднесення. Відвідувала богослужіння і в інших місцях⁶⁹⁵.

Після закінчення навчання в училищі Ольга працювала медсестрою в районній лікарні в смт. Перегінське Калуського району. Проводила практикуюче духовне життя. Відвідувала богослужіння, які відправляв о. Леон Куленій. Проживала у побожного подружжя Софії і Маркіяна Сивуляків. Пан Маркіян свого часу був монахом студитом, але з монастиря вийшов. Щодня молився Утреню і Вечірню, працював столяром. Сім'я була дуже переслідувана. У подружжя були Святі Тайни, тож дівчина щодня їх приймала⁶⁹⁶.

Через деякий час праці головний лікар п. Іван Генік закликав Ольгу на розмову. Радянські органи його попередили, що дівчина католичка, молиться, не хоче вступати в комсомол, казали підшукати їй іншу квартиру. «Будеш жити з комсомолками», – сповістив їй. Ольга засміялась і відмовилась. «Ти не смійся, дитино, за тобою слідкують всі органи міліції. Мені сказали тебе звільнити»⁶⁹⁷. В КДБ смт. Рожнятова Калуського району на Ольгу була заведена справа. Головний лікар звільнив Ольгу з роботи і перевів в сільську лікарню в с. Ясень Калуського району. Завідуюча лікарні направила дівчину на хутір Гриньків на роботу у здоровідділ і пояснила: «Ми тебе спеціально туди направляємо, щоби ти піднімала там культуру»⁶⁹⁸. Ольга думала, що їй буде тяжко, плакала, не знала, що робити. Розмірковувала: «Чогось Ти, Ісусе, мене туди відправляєш, значить то не є зло»⁶⁹⁹.

⁶⁹² Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ, 1931 р. нар. м. Калуш. Запис 27.12.2014. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової.

⁶⁹³ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁶⁹⁴ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. З. С. 3.

⁶⁹⁵ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁶⁹⁶ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁶⁹⁷ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁶⁹⁸ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁶⁹⁹ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

Пані Софія Сивуляк заспокоювала Ольгу і порадила поселитись в Ясені в однієї бабці, дочки священника, який мав раніше в селі парафію. Старенька жінка погодилась дівчину прийняти. Отець Леон Куленій на прохання Ольги відправив в хаті Службу Богу і залишив їм Святі Тайни. Бабця давно не була у сповіді, тож висповідалась в отця і прийняла Святе Причастя. З Ольгою невдовзі в хаті, за порадою м. Севастьяни, ЧСВВ з Підлютого, поселилась монахиня с. Анизія, а згодом і с. Наталя з м. Долини Івано-Франківської області. Обидві повернулись з заслання.

Поблизу хутора Гриньків в урочищі Підлюте знаходиться резиденція «Кедрові палати» Митрополита Андрея Шептицького. В 1950-х роках там проживали шестеро підпільних Сестер Василянок з м. Севастьяною, ЧСВВ⁷⁰⁰. Після повернення з заслання в Підлютому жив і лікувався о. Ігнатій Янтух, ЧСВВ. Коли отець проводив реколекції для сестер, Ольга також брала в них участь⁷⁰¹. «Яке Боже Провидіння! – Роздумувала Ольга. – Людина думає, що буде гірше, а воно є ліпше. Коли мене кидали, мені ніколи не було гірше, все ліпше. А мене перекидували страшно,... аби я не навертала людей»⁷⁰².

Ольга мала бажання вступити в монастир і на свято Різдва Матері Божої хотіла скласти Богові обітницю. В той день прийшла до о. Леона Куленія, але Служба Божа якраз закінчилась і Святих Тайн вже не було. Тоді пішла до Сестер Служебниць, але і в них не було Святих Тайн. Покірно сказала: «Ісусе, нехай буде Твоя воля, нехай буде так, як Ти хочеш. Я хочу Тобі служити»⁷⁰³. Дівчина розповіла все о. Леону, і він попросив її, щоб Богові нічого не обіцяла. У той час в Перегінське приїхав до сповіді з Калуша юнак Орест Пітулей, який був склав Богові обітницю чистоти. Вони заізналися і захотіли створити сім'ю. У 1960 році о. Леон Куленій їздив у Львів до єп. Василя Величковського, ЧНІ, нині блаженного священномученика, і владику зняв обітницю. Того ж року Орест і Ольга повінчались. Ще рік п. Ольга працювала в селі Ясень і потім переїхала в Калуш до чоловіка⁷⁰⁴. У 1960-х роках у подружжя народилось троє дітей: донька Лідія (1964 р. нар.), син Володимир (1966 р. нар.) та донька Марія (1968 р. нар.)⁷⁰⁵. В Калуші п. Ольга працювала медсестрою в туберкульозному диспансері, пізніше – в дитячому садочку⁷⁰⁶.

Як п. Ольга переїхала жити до чоловіка, справу з в Рожнятівського КДБ передали до Калуша. Її викликали і розпитували про людей, яких відвідувала, чи до них приїжджають священники і відправляють Служби Божі, чи хрестили дитину. Закидали, що між людьми проводить велику агітаційну роботу проти СРСР, наvertsає до Бога, агітує, щоб не ходили до православної церкви, щоб молодь не вступала в комсомол. Питалися, чого ходить до с. Христини Кулик,

⁷⁰⁰ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 25; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁰¹ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁰² Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁰³ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁰⁴ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁰⁵ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 24.

⁷⁰⁶ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 24.

ЗСНДМ, теж великого агітатора проти СРСР. Пані Ольга сестру знала з Перегінська, коли її тяжко хвору лікувала в лікарні. Пані Ольга відчула, що слідчий справу хотів закрити і підказував їй правильні відповіді. Справу закрили, і відтоді п. Ольга тимчасово мала спокій⁷⁰⁷.

Сталось так, що п. Ольга захворіла, і лікарі стали готувати її до операції. Отець Соловій їй радив: «Пані Олю, я би Вам порадив податися до Небесної Неньки в Зарваниці. Як не можете поїхати, бо у вас малі діти, то перенесіться туди духом. Пообіцяйте Матінці Божій, що колись поїдете і їй подякуєте»⁷⁰⁸. Так сталося, що в пані Ольги почався приступ, і її взяли на операцію на свято Собору Архистратига Михаїла та всіх Небесних Сил безтілесних. Хірург прийшов п'яний. Пані Ольга зі страху від операції відмовилась. Подалася до Зарваниці з жінками. В с. Золотники Тернопільського району Тернопільської області одна вчителька вказала їм подальшу дорогу і розповіла, що в неї був цироз печінки і мала вмирати. Вона найняла за своє здоров'я Служби Божі, ходила до джерела і 9 днів пила свячену воду. З радістю сказала, що здорова. В Зарваниці п. Ольга взяла участь в Службі Божій в лісі. В джерелі обмилася свяченою водою і попросила Матінку Божу про оздоровлення⁷⁰⁹.

З розповіді с. Тарсикії Ольги: «І від того часу по нинішній час вже стільки літ обійшлося без операції. Це чудесне оздоровлення моє. Тоді я Матінці Божій пообіцяла, що я кожний рік буду ходити до Зарваниці і їй дякувати. І я відтоді ходила»⁷¹⁰. Наступного року п. Ольга була з донькою Лідією і подякувала Богородиці за оздоровлення. До Зарваниці вона часто брала своїх дітей, бувало й двічі на рік⁷¹¹.

У 1972-1979 роках подружжя Пітулеїв перебували у Третньому Чині Редемптористів, яке провадив о. Микола Волосянко, ЧНІ, але через певні причини з товариства вийшли⁷¹².

В Калуші помешкання подружжя п. Ореста і п. Ольги було домашньою церквою. Тут відправляли Служби Божі: вл. Яків Тимчук, ЧСВВ, о. Єронім Тимчук, ЧСВВ, о. Микола Волосянко, ЧНІ, о. Ярослав Сірецький, о. Михайло Матійців, о. Михайло Петраш, о. Петро Дутчак, III ЧСВВ та інші. До Святого Причастя приступала вся їхня родина, і то навіть щоденно. «Священники нами були дуже задоволені і дуже тішились нашою сім'єю, – згадує с. Тарсикія Ольга. – Всі діти мої дуже молилися, перед Святим Причастям і після робили благодарення»⁷¹³.

У 1970-х роках п. Орест Пітулей навчався в Калуші в підпільній семінарії УГКЦ, в якій викладав професор о. Єронім Тимчук, ЧСВВ⁷¹⁴. Рідні брати: вл.

⁷⁰⁷ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 14, 15.

⁷⁰⁸ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 21.

⁷⁰⁹ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 21.

⁷¹⁰ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 21.

⁷¹¹ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 21, 22.

⁷¹² Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 7; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей,

III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷¹³ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷¹⁴ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, 1936 р. нар., від 15.03.1997, м. Калуш. Інтерв'юер: Н. Павликівська.

Яків Тимчук, ЧСВВ та о. Єронім Тимчук, ЧСВВ заохотили вступити п. Ореста до Третього Чину Св. Василя Великого і у 1979 році він прийняв облечини. Обряд облечин здійснив вл. Яків Тимчук і дав п. Оресту духовне ім'я на честь Матері Божої – брат Мар'ян⁷¹⁵. У 1980 році вл. Павло Василик висвятив бр. Мар'яна Ореста Пітулея, III ЧСВВ на священника⁷¹⁶. Незабаром до Чину вступила і п. Ольга. Обряд облечин здійснив вл. Яків Тимчук і дав їй духовне ім'я – с. Тарсикія, вручив вервицю, подарував образок св. Василя Великого і підписав. До Чину згодом вступили і діти⁷¹⁷.

Після свячень о. Мар'ян Орест щодня вдома у вечірній час відправляв Службу Божу, давав людям духовну науку, сповідав, уділяв Святе Причастя, Святі Тайни хрещення і подружжя. На Службі Божій могло бути і двоє-троє осіб, і дві повні кімнати дорослих з дітьми, і всі приймали Святе Причастя. Спільні молитви могли тривати і до п'ятої години ранку⁷¹⁸.

Сестра Тарсикія Ольга була надійною помічницею чоловікові в його душпастирській праці. Вона дякувала, катехизувала людей, читала їм духовні книжки, навчала, як вправлятися в чеснотах, давала поради. В неділю і в свята подружжя з дітьми молилися Вечірню і Утреню. Маючи від природи гарні й сильні голоси, вони дуже гарно співали⁷¹⁹. Зі спогадів доньки с. Антонії Лідії, МЧСВВ: «Мама у часі підпілля була дуже ревною, побожною і не мала страху. Любила давати такі духовні науки людям, ще кращі, ніж священники. Люди дивилися на маму, слухали й наvertsалися до віри»⁷²⁰.

Отець Мар'ян Орест часто їздив з дружиною в смт. Перегінське, де обслуговував місцеві греко-католицькі родини і згодом стали в Калуші і в Перегінському підготовляти людей до вступу в Третій Чин. Пропонували насамперед побожним людям, які відвідували підпільні богослужіння⁷²¹. З людьми, які мали вступати, с. Тарсикія Ольга молилася дев'ятницю, щоби могли виконати обов'язки, які брали на себе⁷²².

Напочатку 1980-х років приймав до Третього Чину вл. Яків Тимчук, ЧСВВ, головний провідник Чину в Провінції Найсвятішого Спасителя ЧСВВ в Україні. Присутньою на облечинах й обітах була і с. Ореста Колюх, ЧСВВ, генеральна настоятелька Третього Чину в Івано-Франківській області. Владика Яків заохочував людей вступати до Чину, розповідав, як Господь тими людьми

АЩ, П-1-1-853. 2. С. 8.

⁷¹⁵ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-854. 3. С. 7; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей,

III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷¹⁶ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-853. 2. С. 9.

⁷¹⁷ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷¹⁸ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-853. 2. С. 2; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014; Спогади с. Антонії Лідії Коваль, МЧСВВ, 1964 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 03.12.2022. Особистий архів М. Голомідової.

⁷¹⁹ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-853. 2. С. 2; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014; Спогади с. Антонії Лідії Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

⁷²⁰ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ, 1964 р. нар. м. Калуш. Запис 27. 12.2014. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової;

⁷²¹ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-854. 3. С. 8.

⁷²² Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АЩ, П-1-1-854. 3. С. 8.

опікується⁷²³. В пізніших роках до Чину приймав вже о. Мар'ян Орест Пітулей. У 1980-х роках у Калуші і в Перегінському було зорганізовано два осередки Третього Чину в загальній кількості 44 особи⁷²⁴. Духовний провід членів Чину здійснювали владика Яків Тимчук і о. Мар'ян Орест Пітулей. Сестра Тарсикія Ольга Пітулей була головною настоятелькою двох осередків Чину⁷²⁵. Опікувалася членами Чину і с. Ореста Колюх, ЧСВВ, просила провадити своє життя згідно з Уставом III ЧСВВ⁷²⁶ і була ними задоволена. Говорила, що за Калуш не переживає, бо вони мають все, що потрібно⁷²⁷. При потребі с. Тарсикія Ольга їздила до с. Орести, ЧСВВ в Івано-Франківськ⁷²⁸.

Коли о. Мар'ян Орест їздив в Перегінське, то дружина йому допомагала – несла ризи, служебник, чашу та інші речі, необхідні для відправи Служби Божої. З часом люди мали вже все необхідне для богослужіння. На Службі Божій могло бути і до 50-ти осіб⁷²⁹. Подружжю не було легко їздити. Вдома залишали трьох дітей. На вокзалі часто бачили за собою «хвіст». Всю дорогу с. Тарсикія Ольга молилась і просила Божої помочі, бо знала, що їх очікує багато людей. Потрібно було їх посповідати, відправити Службу Божу, уділити Святе Причастя, дати духовну науку. Хтось просив охрестити дитину, комусь потрібно було уділити шлюб чи елепомазання помираючим⁷³⁰. Отцю доводилось сповідати тяжко хворих людей. Ходити селом вночі, і особливо зимою, їм було важко. Вдосвіта першим автобусом вони виїжджали до Калуша, щоб успіти на роботу⁷³¹.

Зі спогадів с. Терези Ярослави Худяк, в Перегінське о. Мар'ян Орест завжди приїжджав зі своєю дружиною, яка йому служила. Коли отець відправляв Службу Божу, то дружина дякувала, давала людям духовні науки, приготувляла дітей до сповіді, бажаючих готувала до вступу в Третій Чин. Була великою помічницею для свого чоловіка⁷³².

Отець Мар'ян Орест більшості членам Третього Чину давав додому Святі Тайни і вони щодня мали змогу приймати Святе Причастя. Брати і сестри Чину в Калуші переважно брали спільну участь у недільних богослужіннях⁷³³. Раз у

⁷²³ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 8.

⁷²⁴ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 11; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей,

III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷²⁵ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022; Інтерв'ю з с. Терезою Ярославою Худяк, III ЧСВВ, 1945 р. нар. Свт. Перегінськ Калуського р-ну Івано-Франківської обл. Запис 13.12.2022. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової.

⁷²⁶ Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. Фотокопія рукопису (часу підпілля) с. Єлизавети Розалії Струк, III ЧСВВ. 77 арк. Особистий архів М. Голомідової.

⁷²⁷ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014; Інтерв'ю з п. Ольгою Колюх (с. Ореста, ЧСВВ), від 6.11.1993. АПЦ, П-1-1-225. С. 13.

⁷²⁸ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

⁷²⁹ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 8; Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей,

III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³⁰ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³¹ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³² Інтерв'ю з с. Терезою Ярославою Худяк, III ЧСВВ. Запис 13.12.2022.

⁷³³ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 27.12.2014.

рік отець організував вдома для всіх членів Чину триденні реколекції, які відбувались в дні радянських свят – 7-9 травня, або 7-9 листопада. Реколекційні науки давали: о. Мар'ян Орест Пітулей, ІІІ ЧСВВ, о. Микола Волосянко, ЧНІ і о. Михайло Петраш, кожний мав свій день. Була сповідь, Служба Божа. Всі члени Чину з Калуша і Перегінського збиралися вдома в о. Мар'яна Ореста. Брати і сестри при потребі могли переночувати⁷³⁴. По хаті ходили тихо, щоби не скрипіла підлога. Сестра Тарсикія Ольга на всіх готувала обід⁷³⁵. За обідом було духовне читання. Три дні дотримувались строгого мовчання, думали про Боже. Двічі на рік відновлювали обіти на свята св. Василя Великого і свв. Петра і Павла⁷³⁶. На зібрані пожертви спільноти пів року відправлялися Служби Божі за всіх членів Чину і за померлих. Покровителем осередку в Калуші був обраний св. Василій Великий⁷³⁷.

Родині Пітулеїв в підпіллі довелось зазнати чимало переслідувань. За ними був встановлений постійний нагляд, отця викликали на допити. При обшуках забирали духовну літературу, богослужбові і молитовні тексти, тож подружжя вимушені були все переписувати вручну. Навіть Службу Божу отець відправляв з рукопису. Як прийшов до влади у 1985 році Михайло Горбачов, вже так родину не переслідували⁷³⁸.

Отець Мар'ян Орест духовно працював з дітьми і молоддю, а дружина любила вітатися зі всіма: «Слава Ісусу Христу!», чим наражала всіх на небезпеку. Головний лікар лікарні якось її запитав, чи то правда? Вона відповіла: «Культурна людина повинна відповідати так, як її привітають. Кажуть мені «Добрий день» – кажу «Добрий день», кажуть «Слава Ісусу Христу» – кажу «Слава Ісусу Христу»⁷³⁹. Лікар нічого не відповів. Сестра Тарсикія Ольга пригадує: «Стільки тих лікарів приїжджало, і все мене ставили за приклад, всі щоби брали з мене приклад... Я думаю: «Боже, Боже, який Ти добрий, що Ти мене так все виводиш з тої ситуації такої тяжкої»⁷⁴⁰.

Отець Мар'ян Орест і дружина в школі не були в комсомолі і дітей так виховували, що в комсомолі теж не були. Дітям через те часто доводилось зазнавати зневаги від однолітків. Зі спогадів с. Тарсикії Ольги, керівник класу, в якому вчилася Марійка, ставила її в приклад на батьківських зборах: «То одна дитина в класі є така, як пчілка, вона не посидить. Як ідуть на поле, вона не розгинається. Вона працює, така добра»⁷⁴¹. Отець Миколай Малярчук якось сказав с. Тарсикії Ользі за дітей: «Оля, як вони вже зачали так, нехай до кінця витримають. Їм Бог за то винагородить»⁷⁴².

Подружжя Пітулеїв виховували дітей по християнськи. Зі спогадів доньки

⁷³⁴ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³⁵ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³⁶ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, ІІІ ЧСВВ. Запис 27.12.2014; Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

⁷³⁷ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, ІІІ ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷³⁸ Інтерв'ю з п. Ольгою Пітулей, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-854. 3. С. 15.

⁷³⁹ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-853. 2. С. 4.

⁷⁴⁰ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-853. 2. С. 4.

⁷⁴¹ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-853. 2. С. 4.

⁷⁴² Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-853. 2. С. 4-5.

с. Антонії Лідії, МЧСВВ: «Мама нами дуже опікувалася ... і старалася, щоб ми завжди мали товариство з Ісусом. На літні канікули ми їздили на відпочинок в Перегінське до с. Христини Ольги Кулик, ЗСНДМ. Щодня в неї приймали Святе Причастя. Брала участь у Службі Божій, яку відправляв о. Петро Дутчак. Він уклав Акафіст до Зарваницької Матері Божої, і ми всі його молилися. Пригадую, як отець якийсь заплакав і сказав, що з тих дітей щось буде. Мама любила також брати нас на прощу до Зарваниці і Грушева»⁷⁴³.

Запам'ятались с. Антонії Лідії поїздки з мамою, братом і сестрою до сестри Єлизавети Розалії Струк, III ЧСВВ в с. Чорні Ослави Надвірнянського району Івано-Франківської області. Якийсь Службу Божу відправляв о. Василь Семенюк, нині Митрополит Тернопільсько-Зборівський. Він підійшов до дітей і запитався, хто з них хоче стати священником, чи обрати монаше життя. Володимир і Марійка відразу відповіли, що мають таке бажання. Отець їм сказав, що буде за них молитися. Лідія відповіла, що не знає, бо мала бажання мати сім'ю і бути в Третьому Чині⁷⁴⁴.

Донька с. Антонія Лідія Коваль, МЧСВВ вступила до Третього Чину у 1981 році. Син Володимир 12 березня 1992 року отримав священничі свячення, закінчивши відповідні курси. У 1993 році вступив до Чину і отримав духовне ім'я – о. Микола, III ЧСВВ. У 1995 році закінчив Івано-Франківську духовну семінарію ім. свщмч. Йосафата. Членом Чину була й с. Тереза Марія Пітулей, III ЧСВВ, яка згодом вступила до Сестер Василіянок – с. Порфирія, ЧСВВ⁷⁴⁵.

Зі спогадів с. Тарсикії Ольги Пітулей про роль Третього Чину в підпільній УГКЦ: «На тім Третім Чині трималася наша Католицька Церква в підпіллі. Перший і другий Чин позасуджували, і вони боялися дуже сильно. Наш Третій Чин йшов, не боявся нічого. Ми йшли ночами і молилися. Я молилась, щоб наша Католицька Церква була вільною, щоб Бог нам допоміг. І дійсно, ми її в підпіллі вимолити, бо хто знає, що могло бути. Багато священників було засуджено, дуже багато єпископів повмирали в тюрмах, а Третій Чин працював. Ми ходили ночами, всюди збиралися, вчили людей. Священник виголошував проповіді. Я весь час з людьми робила розважання, вчила їх актів віри, надії і любові. Вчила, як любити Господа Бога, як поводитися, якими ми повинні бути світилами серед світу, щоб з нас брали приклад. Щоби в наших сім'ях не сварилися, а був мир і згода і щоби ми своїх рідних наvertали на добру дорогу. Якщо в родині хтось не мав шлюбу, чи був неохрещений, то члени Третього Чину мали зі своїми рідними працювати, щоб привести їх до Бога»⁷⁴⁶.

Після виходу УГКЦ з підпілля у м. Калуші й смт. Перегінському брати і сестри Третього Чину стали брати участь у богослужіннях і здійснювати апостольську працю на парафіях. У смт. Перегінському духовний провід членів

⁷⁴³ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁴⁴ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁴⁵ Голомідова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 111; Інтерв'ю з о. Миколою Володимиром Пітулеєм, III ЧСВВ, 1966 р. нар. м. Калуш. Запис 27.12.2014. Інтерв'юер: М. Голомідова. Особистий архів М. Голомідової; Спогади с. Порфирії Пітулей, ЧСВВ, 1968 р. нар. м. Івано-Франківськ. Запис 2022. Особистий архів М. Голомідової.

⁷⁴⁶ Інтерв'ю з с. Тарсикією Ольгою Пітулей, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

Чину став здійснювати о. Василь Коваль, III ЧСВВ. Своє духовне життя й сьогодні члени Чину провадять згідно з Уставом III ЧСВВ⁷⁴⁷.

Отець Мар'ян Орест наприкінці 1980-х років після чергового допиту в КДБ переніс інфаркт. Разом з о. Ярославом Лесівим, III ЧСВВ допомагав відкривати церкви в Івано-Франківській області. 29 жовтня 1989 року брав участь у відправі в Дем'яновому лазі при перепохованні останків закатованих галичан в 1941 році НКВД. Разом з отцем завжди їздила дружина⁷⁴⁸. 14 квітня 2001 року о. Мар'ян Орест Пітулей, III ЧСВВ помер. Похований в м. Калуші⁷⁴⁹. У своєму інтерв'ю для ІЦ УКУ о. Мар'ян Орест говорив: «То, що сталося, що ми маємо віру, що ми маємо Україну, це не є якась випадковість... Зараз яка просьба?... Мати глибокі переконання, глибокі переконання... як би нам важко не було, все одно вистоїмо нашу Церкву, вистоїмо нашу Батьківщину, щоби майбутнім поколінням, які прийдуть на нашу зміну, їм було багато легше і вони усвідомлювали, що були люди, яких праця не пропала марно»⁷⁵⁰.

Сестра Тарсикія Ольга, зі спогадів доньки с. Антонії Лідії, після легалізації УГКЦ приходила до церкви і молилася з людьми. Робила те, що і в часі підпілля – навчала і багато наvertала людей до Бога, «бо вмiє навчати, як вірити, як жити з Богом, як самому вправлятися в чеснотах»⁷⁵¹. Своєму чоловікові протягом життя була послужна і покiрна, ніколи в житті не було у неї думки щодо подружньої зради⁷⁵².

У час підпілля УГКЦ подружжя Пітулеїв зберегли унікальну реліквію – копію «Образу Найсвятiшого Обличчя Господа нашого Ісуса Христа, відбитого на білім полотні св. Вероніки, чудесно утвореного»⁷⁵³. Оригінал образу з великою пошаною зберігається в Базиліці св. Петра у Ватикані в Римі. Отець Микола Володимир, парох церкви Успiння Пресвятої Богородиці та Божого Милосердя в Калуші, збережену реліквію виставив у храмі для вшанування⁷⁵⁴.

Після смерті батька о. Микола Володимир заопікувався Третім Чиним в Калуші. При храмі є заснований благодійний фонд, за кошти якого парафіяни, серед яких і члени Чину, варять їсти бідним, хворим і потребуючим людям. Із 2009 року отець опікується в «Родинному будинку» залишеними без опіки

⁷⁴⁷ Голомiдова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 157. Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. Крехів, 1991. 40 с.

⁷⁴⁸ Голомiдова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 157.

⁷⁴⁹ Голомiдова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 157.

⁷⁵⁰ Інтерв'ю з о. Мар'яном Пітулеєм, від 15.03.1997. АПЦ, П-1-1-853. 2. С 9.

⁷⁵¹ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

⁷⁵² Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

⁷⁵³ Свідчення с. Марії Любов Тимків III ЧСВВ, 1970 р. нар. м. Калуш. Запис 14.06.2022. Особистий архів М. Голомiдової; Копія «Образу Найсвятiшого Обличчя Господа нашого Ісуса Христа, відбитого на білім полотні св. Вероніки, чудесно утвореного». м. Калуш. Церква Успiння Пресвятої Богородиці та Божого Милосердя.

⁷⁵⁴ Свідчення с. Марії Любов Тимків III ЧСВВ. Запис 14.06.2022.

батьків дітьми⁷⁵⁵. Зі слів отця: «Третій Василянський Чин у нас завжди попереду. У мене в церкві вся обслуга, це все з Третього Чину»⁷⁵⁶.

У 2017 році провідником Третього Чину в Калуші став о. Павло Соломка, III ЧСВВ. Зі свідчення отця, брати і сестри Чину багато моляться, виконуючи молитовне правило, беруть участь у Святій Літургії в неділю, у свята, і в будні дні, часто приступають до Святого Причастя, особливо в першу п'ятницю місяця, беруть участь в Адораціях Святих Тайн, в прощах до святих місць, займаються харитативною діяльністю на парафії. Сестри працюють в благодійній їдальні, годують потребуючих людей і надають їм потрібну допомогу. Члени Чину допомагають воїнам ООС та беруть активну участь в житті парафії⁷⁵⁷. Настоятелькою Чину з 2016 року є с. Марія Любов Тимків, III ЧСВВ.

15 липня 2017 року в Івано-Франківському монастирі Отців Василян відбувся Всеукраїнський з'їзд Мирянського ЧСВВ з нагоди 120-ї річниці від дня заснування Чину Праведним митрополитом Андреем Шептицьким та 40-річчя Івано-Франківського осередку, зорганізованого вл. Яковом Тимчуком, ЧСВВ у часі підпілля в 1977 році. Під час з'їзду о. Назарій Лех, ЧСВВ, духовний провідник МЧСВВ Провінції Найсвятішого Спасителя в Україні, нагородив пам'ятними медалями з нагоди 400-літнього Ювілею Василянського Чину Святого Йосафата священників та членів МЧСВВ, які своїм жертвним життям у часах підпілля сприяли життєдіяльності УГКЦ та її легалізації наприкінці 1980-х років. Нагородженими були також о. Володимир Пітулей, III ЧСВВ та с. Тарсикія Ольга Пітулей, III ЧСВВ⁷⁵⁸.

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року в Україну члени Чину м. Калуша щоденно о 14 год. 30 хв. беруть участь в Адорації Найсвятіших Тайн в наміренні за перемогу України у війні й за мир, допомагають українським воїнам необхідними речами (ковдри, каріматки, одяг та ін.) і продуктами, перераховують кошти на потреби ЗСУ, дають притулок внутрішньо переміщеним особам і допомагають⁷⁵⁹.

Сестра Тарсикія Ольга Пітулей, III ЧСВВ, головна настоятелька Третього Чину в м. Калуші, зі слів с. Антонії Лідії, дотепер багато молиться. Після віднови обітів брати і сестри Чину приходять до мами додому, гостяться, мама дає їм духовні науки⁷⁶⁰. Сестра Тарсикія Ольга продовжує молитися й випрошує в Бога потрібні ласки для нашої Церкви й України.

⁷⁵⁵ Голомідова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 157; Інтерв'ю з

о. Миколою Володимиром Пітулеєм, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁵⁶ Голомідова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 157; Інтерв'ю з

о. Миколою Володимиром Пітулеєм, III ЧСВВ. Запис 27.12.2014.

⁷⁵⁷ Електронний лист о. Павла Соломки, III ЧСВВ, до Марії Голомідової (с. Християна, МЧСВВ). Калуш, 15.02.2022. Особистий архів М. Голомідової.

⁷⁵⁸ Голомідова М. Історико-канонічний розвиток Мирянського Чину Святого Василя Великого... С. 213.

⁷⁵⁹ Інтерв'ю з с. Марією Любов Тимків III ЧСВВ. Запис 14.06.2022.

⁷⁶⁰ Інтерв'ю з с. Антонією Лідією Коваль, МЧСВВ. Запис 03.12.2022.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що с. Тарсикія Ольга Пітулей, III ЧСВВ була вірною, люблячою і надійною помічницею своєму чоловікові о. Мар'яну Оресту Пітулею, III ЧСВВ (1936-2001) в його житті і душпастирському служінні. У підпіллі подружжя Пітулеїв вступили до Третього Василянського Чину. Під проводом Отців Василян напочатку 1980-х років зорганізували два осередки Чину в м. Калуші і смт. Перегінське Калуського району Івано-Франківської області і провадили їх. Після смерті чоловіка с. Тарсикія Ольга стала допомагати сину о. Миколі Володимирі, який став провадити Чин після смерті батька. До наших днів сестра є головною настоятелькою Чину в м. Калуші.

Подружжя Пітулеїв по християнськи виховали трьох дітей. Донька с. Антонія Лідія – сестра Мирянського ЧСВВ. Син Микола Володимир – священник, член III ЧСВВ. Донька Марія – Сестра Василянка – с. Порфирія Марія, ЧСВВ. Християнське життя с. Тарсикії Ольги, її самопожертва, вірність Богові й УГКЦ є прикладом для наслідування. Своєю молитвою, життям і служінням с. Тарсикія Ольга Пітулей і вся її сім'я випрошували в Господа Бога і Матері Божої ласки і благословення для підпільної УГКЦ і її життєдіяльності, і внесли вагомий вклад у легалізацію Церкви та її відбудову, як також здобуття волі і незалежності України.

Практикуючі християнські родини на зразок родини Пітулеїв сприяють розвитку й поглибленню духовності Українського народу, що є одним з пріоритетів національних інтересів України, чим зміцнюють духовну безпеку країни.

REFERENCES

1. Holomidova M. *Istoryko-kanonichniy rozvytok Myrianskoho Chynu Sviatoho Vasylia Velykoho v Ukrainskii Hreko-Katolytskii Tserkvi. Dysertatsiia. 09.00.14 «Bohoslovia».* Ivano-Frankivskyi Bohoslovskyi universytet imeni sv. Ivana Zolotoustoho. Naukovyi kerivnyk: Horban R. A. d-r f. n., profesor. Ivano-Frankivsk, 2020. 286 s.
2. Elektronnyi lyst o. Pavla Solomky, III ChSVV, do Marii Holomidovoi (s. Khrystyiana MChSVV). Kalush, 15.02.2022. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
3. Interviu z o. Marianom Pituleiem, 1936 r. nar., vid 15.03.1997, m. Kalush. Interviuier: N. Pavlykivska. AITs, P-1-1-853. 2.
4. Interviu z p. Olhoiu Pitulei, 1931 r. nar., vid 15.03.1997, m. Kalush. Interviuier: N. Pavlykivska. AITs, P-1-1-854. 3.
5. Interviu z p. Olhoiu Koliukh (s. Oresta, ChSVV), 1917 r. nar., vid 6.11.1993, m. Ivano-Frankivsk. Interviuier: N. Pavlykivska. AITs, P-1-1-225, 16 s.
6. Interviu z o. Mykoloiu Volodymyrom Pituleiem, III ChSVV, 1966 r. nar. m. Kalush. Zapys 27.12.2014. Interviuier: M. Holomidova. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi
7. Interviu z s. Antoniieiu Lidiieiu Koval, MChSVV, 1964 r. nar. m. Kalush. Zapys 27.12.2014. Interviuier: M. Holomidova. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
8. Interviu z s. Tarsykiieiu Olhoiu Pitulei, III ChSVV, 1931 r. nar. m. Kalush. Zapys 27.12.2014. Interviuier: M. Holomidova. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.

9. Interviu z c. Terezoiu Yaroslavoii Khudiak, III ChSVV, 1945 r. nar. Smt. Perehinsk Kaluskoho r-nu Ivano-Frankivskoi obl. Zapys 13.12.2022. Interviuer: M. Holomidova. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
10. Kopiiia «Obrazu Naisviatishoho Oblychchia Hospoda nashoho Isusa Khrysta, vidbytoho na bilim polotni sv. Veroniky, chudesno utvorenoho». m. Kalush. Tserkva Uspinnia Presviatoi Bohorodytsi ta Bozhoho Myloserdia.
11. Svidchennia s. Marii Liubov Tymkiv III ChSVV, 1970 r. nar. m. Kalush. Zapys 14.06.2022. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
12. Spohady s. Antonii Lidii Koval, MChSVV, 1964 r. nar. m. Ivano-Frankivsk. Zapys 03.12.2022. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
13. Spohady s. Porfyrii Marii Pitulei, ChSVV, 1968 r. nar. m. Ivano-Frankivsk. Zapys 2022. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
14. Ustav III Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho. Na bilshu Bozhu slavu i chest Presviatoi Bohorodytsi, Sviatoho Yosyfa Obruchnyka, Sviatoho Vasyliia Velykoho, Sviatoho Sviashchennomuchenyka Yosafata, Sviatoho Anhela Khoronytelia, Sviatoi Mokryny i vsikh Sviatykh. Fotokopiiia rukopysu (chasu pidpillia) s. Yelyzavety Rozalii Struk, III ChSVV. 77 ark. Osobystyi arkhiv M. Holomidovoi.
15. Ustav III Chynu Sviatoho Vasyliia Velykoho. Na bilshu Bozhu slavu i chest Presviatoi Bohorodytsi, Sviatoho Yosyfa Obruchnyka, Sviatoho Vasyliia Velykoho, Sviatoho Sviashchennomuchenyka Yosafata, Sviatoho Anhela Khoronytelia, Sviatoi Mokryny i vsikh Sviatykh. Krekhiv, 1991. 40 s.

ДОДАТКИ



Сестра Тарсикія Ольга Пітулей, III ЧСВВ, дружина о. Мар'яна Ореста Пітулея, III ЧСВВ, та її донька с. Антонія Лідія Коваль, III ЧСВВ, біля підпільного престолу у своїй хаті.

Джерело: Особистий архів Марії Голомідової (фото 2014 р.).

*Стаття надійшла до редакції 01.07.2023 р.
Стаття рекомендована до друку 13.07.2023 р.*